

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Œcumenica Cathedræ Apostolicæ Avthoritas

Reding, Augustin

[Ort nicht ermittelt], Anno M.DC.LXXXIX.

Disquisitio XV. Ex quibus ulterioribus fundamentis tales ab abusu
appellationes, alíæve Gallicanæ libertates, sed frustra, justificentur à
Gallicanis Doctoribus?

urn:nbn:de:hbz:466:1-38717

ex præcedentibus verbis patet) Opus enim hoc Pontificum, & Sacerdotum est; Sed ex abundantis omnes os iniquum obstruere volentes, licentiam præstamus omnibus, ut, qui in mente habet quid ambiguum de his, quæ decreta sunt ab hac sancta Synodo, hoc in medium exhibeat, & suscipiat satisfactionis salubre remedium. *Act. 10.* quæ est ultima octavæ Synodi.

65. Philippus Augustus, referente, ac in exemplum proponente S. Ludovico, cum à suis Officialibus moneretur, jurisdictionem Regiam à Iudicibus Ecclesiasticis usurpari, respondit, nolle se id perpeti, quam à Sacerdotibus cum scandalo dissidere. Utinam illius Regis posteris, non neglecta propria auctoritate, sed vindicata contra Regios Officiales Ecclesiasticæ, dissidijs, ac scandalis occurrerent. Dicitur de Rege Philippo Avo nostro (verba sunt S. Ludovici in documentis, quæ ante mortem filio suo primogenito scripsit, & quasi pro testamento reliquit, referente Guilhelmo de Nangiaco Monacho S. Dionysij in Francia) quod quidam de Consiliarijs suis dixit ei, quod multa damna infererent ei Ecclesiasticæ personæ, jura ipsius usurpando, & mirabantur multi, quod ita tolerabat. Cui Rex respondit: Bene credo, quod dicitis, sed quando cogito beneficia, quæ mihi Dominus contulit, melius volo pati, quam inter me, & Ecclesiam scandalum suscitare. *Amā igitur, ô fili, personas Ecclesiasticas, & serva pacem earum, quantum poteris.*

66. Quod spectat ad personas, peccatur à Iudicibus sæcularibus in tritam illam Iuriconsultorum regulam; *Actor sequitur forum Rei,* cum in actionibus, quas personales vocant, id est, quæ in personam diriguntur, non in rem aliquam temporalem, viros Deo consecratos, quantæcunque dignitate præfulgeant, ad sua tribunalia trahunt. Itaque, qui se sacrorum Canonum Custodes esse gloriantur, Canones, Clericos, & Regulares à foro sæculari arcetes, ita non servant, ut nullius alterius conditionis hominum major ibi copia videatur; quod in Clerum, & in Religiosos Ordines relaxationem, & sæcularium morum colluviem inducit, & maximum sacris Dei Ministris, & famulis contemptum conciliat.

67. Quæ in re tantum abest, ut dignitatis Episcopalis Christianis omnibus tantoperè reverendæ, atque ab antiquis Gallis tanto in honore habitæ, rationem habeant; ut in hoc suam eminere dignitatem arbitrentur, si Episcopos pro rebus etiam Divinis, & Ecclesiasticis, ad se venire compellant. Unde in aliquibus Senatibus pertinaciter retinetur, quamvis refragantibus edictis Regijs, usus vocandorum in iudicium Episcoporum ipsorum, non admissis Procuratoribus Fiscalibus, quos illic Promotores vocant, etiam si de ordinationibus, vel sententijs mora sit controversa, quam Præsules, & Iudices tantum, cum sua ipsorum nihil interellet, pro sui officij munere tulerunt.

Ex quibus ulterioribus fundamentis tales ab abusu appellationes, aliæve Gallicanæ libertates, sed frustra, justificentur à Gallicanis Doctoribus?

DISQUISITIO XV.

Ex quibus ulterioribus fundamentis tales ab abusu appellationes, aliæve Gallicanæ libertates, sed frustra, justificentur à Gallicanis Doctoribus?

S. I.

An ex pragmatica sancti Ludovici sanctione præteritis Ecclesiæ Gallicanæ libertatibus favor aliquis accretcat?

Author tract. de libert. Eccles. Gallie, lib. 1. cap. 15. rem hanc ita prosequitur. Illustrissimus Petrus de Marca lib. 4. de concord. &c. cap. 9. n. 4. S. Ludovicum, qui decessit anno 1270. laudat primum libertatis Ecclesiasticæ restitutorem his verbis; Hinc gloriosissimo Regi prima debetur libertatis Ecclesiasticæ restitutio, quam suo edicto post mortem disciplinam in beneficiorum collationibus anno 1268. procuravit; quo uno capite contentiones inter Episcopos, & Romanam Curiam tunc ferè continuabantur. Ex quibus verbis duo consequentur: primum libertates Ecclesiæ Gallicanæ ante tempora S. Ludovici non nisi circa beneficiorum collationem violatas fuisse. 2. Violationem illam non longè ante tempora S. Ludovici contigisse.

Odiolum certè esset istud principium tum ex parte sanctæ Sedis, tum ex parte Gallie, cum Romani Pontifices ab antiqua disciplina recessisse supponantur, ut beneficiorum collationem usurparent, tantumque in eo fuisse abusum, ut sanctissimus Rex cum suis ecclesijs cohiberi, coactus sit. Invidiosa etiam res esset, quod Galli Summum Pontificem & Gallia ortum, cum alijs virtutibus, tum vel maxime propinquitatis carnalis in distribuendis beneficijs, & redditibus Ecclesiasticis, contemptu insignem, ceu tyrannum exiimarent, adversus quem invocanda fuisset potestas sæcularis, & in rejiciendis illius ordinationibus circa beneficiorum collationem, & Ecclesiasticorum proventuum, constituenda Ecclesiæ libertas. Sed plurima sunt, quæ certissime suadent, constitutionem illam S. Ludovici, quam pragmaticam sanctionem vocant, aut suppositam esse omnino, aut nihil adversus sanctam Sedem molitam fuisse.

Dum constitutio illa de beneficijs & alijs juribus Ecclesiasticis loquitur, nullam omnino Summi Pontificis, aut sanctæ Sedis mentionem facit. Cur igitur verba ejus tam odiosa interpretatione in illam partem detorqueantur? Ante illa tempora Ecclesia Gallicana injurias quàmplurimas circa suos redditus, circa beneficia, & circa disciplinam perpessus fuerat à laicis, ipsique malis, ut seculo obdolerat occasio, medicatus fuerat religiosus Rex. Ipsiemet Petrus de Marca lib. 3. cap. 1. citat extimias ejus litteras anno 1228. datas, quibus Ecclesiasticam libertatem, non adversus Curiam

Curiam Romanam, ut legenti evidenter patet, sed adversus hæreticos, aliosque raptores vindicaverat. Cupientes, (verba sunt illarum litterarum) in primis etatis, & Regni nostri primordijs illi servire, à quo Regnum recognoscimus, & id, quod sumus, desideramus ad honorem ipsius, qui nobis culmen dedit honoris, quod Ecclesia Dei, que in partibus vestris longo tempore suit afflicta, & tribulationibus innumeris conquassata, in nostro dominio honoretur, & feliciter gubernetur. Unde de Magnorum, & Prudentum consilio statuimus, quod Ecclesie, & viri Ecclesiastici in terris constituti, prædictis libertatibus, & immunitatibus utantur, quibus utitur Ecclesia Gallicana, & eis plene gaudeant, secundum consuetudinem Ecclesie memoratæ. Et infra; Sanè quia Ruptarij solent devastare, ac demoliri terram prædictam, & quietem Ecclesie, & Ecclesiasticorum virorum turbare; statuimus, ut omnino Ruptarij illis expulsi, pax perpetua servetur in terra, ad quam servandam dent omnes operam efficacem. . . . Decima sanè, quibus suit Ecclesia longo tempore per multam inhabitantium defraudata, statuimus, & ordinamus, quod restituantur Ecclesijs, & amplius Laici decimas non detineant, sed eas Ecclesias liberè habere permittant. Litteræ illæ S. Ludovici in alijs Innocentij IV. ad Reginam Gallie anno 1260. miris laudibus extolluntur. Ultraque in Archivo Narbonensi asservari, testatur Baluzius. De hujusmodi libertatibus adversus laicorum rapinas & tyrannides, intelligenda est pragmatica sanctio Christianissimi Regis; non adversus sanctam Sedem.

- 4. Carolus Fevret, quem certè Curie Romanæ nimis favisse, suspicabitur nemo, diserte affirmat, constitutionem illam Summi Pontificis jura non attigisse. Ista sunt ejus verba lib. 2. de abusu cap. 7. n. 3. Pragmatica S. Ludovici Regis non declarat, abrogatas esse præventiones, sed tantum beneficia esse ab Ordinarijs conferenda, juxta sancta decreta, & sanctiones Canonicas, que etiam potestatem, & superioritatem S. Sedis in spiritualibus adstruunt.
- 5. Verùm quidem est, Pragmaticam illam sanctionem, prout à recentioribus refertur, articulum completi de exactionibus Curie Romanæ, qui articulus 5., hisce verbis continetur. Item exactiones, & onera gravissima pecuniarum per Curiam Romanam Ecclesia Regni nostri impostas, vel impostas, quibus Regnum nostrum miserabiliter depauperatum extitit, sive etiam imponendas, vel imponenda levati, aut colligi nullatenus volumus, nisi duntaxat pro rationabili, pia & urgentissima causa, vel inevitabili necessitate, ac de spontaneo, & expresso consensu nostro, & ipsius Ecclesie nostri Regni. Sed articulum illum falsè insertum esse, tam efficacibus argumentis convincitur, ut, si à cæteris non separetur, totam illam Pragmaticam falsam esse demonstret.
- 6. Equidem integram illam suppositam esse, sentiunt etiam Scriptores Gallici, præsertim Eruditissimus vir Ludovicus Thomassin tom. 3. de benef. par. 4. lib. 2. cap. 11. n. 13. ubi asserit: Eam nullo solido fundamento, neque ullius Auctoritatis antiqui, & cui plena fides adhibeatur, ca-

stimonio fulciri. Fufius & validius eam impugnat cap. 41. n. 4. ejusdem lib. & lib. 3. cap. 24. n. 17. sunt argumenta non pauca contra integram Constitutionem, sed sunt etiam specialia contra quantum articulum, qui solus, ut dixi, ad S. Sedem attineret.

7. Primò. Pragmatica illa à nemine allegata fuit usque ad tempus schismatis Avenionensis, & contentions Ecclesie Gallicanæ contra Pontifices, hoc est, ferè 200. annis à tempore, quo condita supponitur.

8. Secundò. Nec etiam tunc in lucem edita fuit, sed adhuc plusquam centum annis post eam allegationem, id est, anno 1515. in subsidium scilicet alterius Pragmaticæ sanctionis, à Carolo VII. tempore Concilij Basiliensis promulgatæ.

9. Tertio. Pluries typis excusa est sine articulo illo supra relato. Eo enim omisso refertur in Bibliotheca Patrum per Margarinum de la Bigne, Doctorem Sorbonicum tom. 6. cujus intrà 30. annos tres factæ sunt editiones Parisijs, cum privilegio, quarum ultima est anni 1609. Eodem modo habetur in Bibliotheca Patrum, Doctorum Colonienfium anno 1618. tom. 13. Cæsar Egassius Bulæus in hist. Univers. Paris. an. 1666. edita tom. 3. pag. 391. illam etiam exscribit absque illo articulo.

10. Quarto. Nullam habet verisimilitudinem, quod sanctus ille Rex, cujstanta erat in sanctam Sedem reverentia, edicto solemnè Romanæ Curie Officiales, ut jurium Episcopatum usurpatores comprimere voluisset, eos tantæ cupiditatis inculare, ut Regnum suum ab eis fuisse ad pauperiem redactum enuntiarer. Si qua fuisset adversus hanc Curiam querela; precibus, cohortationibus, monitionibus, vel, si vis, etiam minis significasset; non autem publicâ constitutione. Qui esset Christianissimus ille Rex erga sanctissimam Sedem affectus, anno sequenti demonstravit, cum inter alia, quæ filio suo monita, quasi hæreditariam successorem testamento conscripsit; duo ista præsertim commendavit; sis devotus, & obediens Matri nostræ Romanæ Ecclesie, & summo Pontifici tanquam Patri spirituali. Præmiserat; sis diligens, quod omnes subditi tui justitiâ, & pace fruantur; maxime autem persona Ecclesiasticæ & Religiosæ. Adducto dein Avi sui Philippi Augusti exemplo, qui ab Ecclesiasticis injuriam sibi fieri malebat, quàm cum eis contendendo, Ecclesiam scandalizare, sic concludit; Ama igitur, ô fili, personas Ecclesiasticas, & serva pacem earum, quantum poteris. Quis credat, Principem, qui filio exemplum proponit tolerandæ injuriæ ab Ecclesiasticis viris illatæ, dissidij cum eis vitandi causâ, anno præterito jugum non sibi, sed Regni sui beneficijs à Curia Romana impositum Pragmaticæ suæ sanctione compescere voluisse? Non erat certò mos adhuc inductus, nec à sancto illo Rege profectus est, auctoritatem Regiam sanctæ Sedis ordinationibus opponendi, sed potius Ecclesiam à laicorum vexationibus vindicandi.

Quinò. Anno 1268, quo condita fertur hæc

Disquis. XV.
DISQUISITIO
Ex quibus dicitur hanc sanctionem
de dicitur applicari, dicitur Gallicanis
in quibus dicitur hanc sanctionem
latam de dicitur
f. l.
An ex pragmatica sancti Ludovici
dicitur hanc sanctionem applicari
Gallicanis dicitur hanc sanctionem
applicari Gallicanis dicitur hanc
sanctionem applicari Gallicanis
Auctoritas illa de lib. 2. cap. 41.
cap. 17. non habet in prædictis
Bibliothecis Petrus de Marca lib. 4. c. 1.
de cap. 4. n. 4. S. Ludovicus, episcopus
anno 1270. laudat primam libertatem
Gallicanæ ecclesie in his verbis; In
fidei Regi prout dicitur libertatem
Gallicanæ ecclesie, quam suæ ecclesie
in primis in his partibus conservavit
pervenit, que non capere videretur
juri, & libertatem Curiam non esse
tunc. Ex quibus verbis dicitur
primam libertatem Ecclesie Gallicanæ
tempore S. Ludovici non esse
non conservatam violenter, sed
non illam non longe antea
non conservatam.

tas
ica

hæc Pragmatica, S. Ludovicus ad secundam in terram sanctam expeditionem cum Summi Pontificis consilio se accingebat. Quare improbable omnino est, sanctissimum illum Regem immoderatas Officialium Curia Romanæ exactiones Papam celaturum fuisse, iisque remedio ipsi Pontifici probroso (cùm in eum recideret Officialium culpa) occurrere maluisse.

12. *Sexto.* Præsertim cùm tunc temporis Ecclesiæ præfisset Clemens IV. Natione Gallos, alienissimus ab omni avaritia, & carnali in parentes affectu, quorum occasione bona Ecclesiastica sæpe cumulantur, & dilapidantur. De illo Pontifice sic loquitur Genebrardus ad annum 1265. *Optimus Pontifex bona Ecclesiæ optimè dispensavit. Cùm duas filias ex mortua uxore ante Pontificatum suscepisset, uni in Monasterio collocatae triginta tantum libras dedit. Alteri 300. libras dotis nomine, Clerico Nepoti tres præbendas habenti, duas abstulit, se dicens Deo, non carni, aut sanguini acquisere.* An igitur sub tali Pontifice opus fuisset, ut S. Ludovicus edicto suo Romanæ Curiaë rapacitatem siteret, aut beneficiorum, & Bonorum Ecclesiasticorum administrationem & usum, quæ res ad Ecclesiæ jurisdictionem propriè pertinet, Pragmaticâ sanctione moderaretur.
13. Si quod fuisset tunc temporis exactum ab Ecclesiâ Gallicana subsidium, non nisi ad juvandum in expeditione bellica S. Ludovicum, impendendum fuisse, prudentissimus quisque judicaret.

§. II.

Referuntur argumenta ex Carolo Ferrer de appellationibus ab abusu deducta, unâ cum responsionibus, atque conclusio-
ne super ijs reflexivâ.

ARGUMENTVM I.

14. Hujus ratio deducitur tum in possessionem, tum in hoc, quod nullus alius Iudex præter Senatus Regios, possit cognoscere de illis appellationibus, cùm in ijs agatur de jurisdictione ab Ecclesiasticis usurpatâ.

Responsio.

15. *A*uthor *tract. de libert. Eccles. Gallicana cit. lib. 12. cap. 13.* respondet 1. prætenlarum appellationum possessionem neque antiquam, neque pacificam esse, ut evidenter demonstrant acta Cleri Gallicani, inter quæ multa sunt monumenta, quibus constat, Episcopos apud Reges sæpè apertè orâsse adversus illum usum, quem superiori sæculo vetustiore non esse, jam vidimus: cumque desperarent, se integrâ mali sanationem consecuturos, levamen saltem frequenter postulârunt.
2. *Gratis & sine fundamento dici, in illis appellationibus, cùm agatur de jurisdictione usurpatâ, nullum alium Judicem, præter Senatum Regium posse cognoscere. Quid enim, si Princeps, aut Senatus declararet, ius*

jurisdictionis esse, de rebus fidei decernere, ad nullum alium pertineret de controversiâ circa mysteria Religionis judicium ferre? Et, si id ab Episcopis tentaretur, contendentes partem illam Episcopalis juris esse, solæ Curia Regia Judices essent illius quæstionis de competentia, ut vulgò nuncupatur? Dices, Nullum esse illius mali periculum in Gallia, ubi omnes profitentur, auctoritatem Regiam illuc usque non pertinere. Ita quidem, exceptis hæreticis publicis, olim sentiebant Gallicani. Sed metuendum est, ne Officiales Regij, quorum plerique tunc sibi præclarè suo defuncti officio videntur, cùm deprelâ Ecclesiæ dignitate, Regiam extulerint, postquam disciplinam, quæ, ut ait S. Cyprianus *lib. de disciplina & habitu Virginum, Retinendum fidei est, ad secularia tribunalia pertraxerunt, fidem denique ipsam Principum judicij submittant.* Nec vanum esse timorem, ostendimus in conclusione.

Nisi Officiales bonâ fide discernant, & agnoscant, quid ad Ecclesiasticam, quid ad laicâ jurisdictionem pertineat, & unaquæque sibi suas partes vindicet, nullus erit dissidiorum finis; quibus in controversijs, licet propter potentiam temporalem plerumque prævalent Laici, non sine gravi animarum suarum detrimento, non dubito, quin de jure finium regundorum judicium ad Ecclesiasticum potius pertineret tribunal.

ARGUMENTVM II.

Hujus ratio desumitur ex eo, quod Senatus Regius non solis Laicis; sed etiam Clericis consistet, adeoque sit mixtum Corpus, non merè laicum.

Responsio.

*A*uthor *disquisition. cit. cap. 13. à n. 5.* sic respondet. Verum quidem est, Senatum Comitiorum generalium loco successisse, atque ita, quemadmodum olim, ex quo Clodoveus Catholicam fidem suscepit, Episcopi juxta consilium S. Remigij, Consilij Regij, ac generalibus Conventibus, seu Placitis, & Parliamentis (ijs enim nominibus indistinctè nuncupabantur) interesse solebant; ita constitutis Curijs Parliamentorum, ut in loco permanentes, jus omni tempore dicerent, inter laicos concripti sunt etiam Clerici; & dum intermissus fuit mos eligendorum ex Clero Consiliariorum, instituit Clerus apud Reges, ut restitueretur; sperans nimirum fore, ut Clerici fidiorem operam navarent, ad impediendas Ecclesiasticæ jurisdictionis à laicis usurpationes. Verùm ridiculum est, adeo Parliamentis jus decidendarum causarum Ecclesiasticarum tribuere, quod aliqui ex Consiliarijs Clerici sint. Illorum enim numerus adeo exiguus est, ut in tanta laicorum multitudine pro nihilo reputandus sit. Nec ad sunt, ut res Ecclesiasticæ judicialiter tractentur cum secularibus negotijs, alioquin enim par saltè Ecclesiasticorum, & Laicorum

rum numerus requireretur, sicut in Curijs, de edicto nuncupatis, seu bipartitis, ad dirimendas Catholicorum cum hæreticis controversias, totidem sunt, aut erant hæretici, quot Catholici.

20. Fuit quidem illa Clericorum, & laicorum paritas ab ipsâ Senatûs Parisiensis institutione aliquamdiu observata, cumque interrupta fuisset, iterum fuit restituta, ut videre est apud Stephanum Pasquierium lib. 2. cap. 3. Inquisitionum. Constat enim ex edicto Ludovici XI. anno 1461. die 11. Septembris dato, & inter acta Cleri Gallicani relato, Senatûm Parisiensem ex pari, aut ferè pari Clericorum, & Laicorum numero tunc constatum fuisse, & ex ijs quadraginta Senatores Ecclesiasticos, ac totidem laicos fuisse, unum Advocatum Regium è Clero, & alterum laicum, &c. Nondum tamen notæ erant appellationes ab abusu. Assistebant verò Clerici, ut dixi, in judicijs secularibus juxta consilium S. Remigij, quia spes erat fore, ut illorum ordo, ac religio, tum ipsos, tum etiam alios ad justè judicandum induceret; deinde, ut Ecclesiastica jurisdictionis vindices essent, sed immutata est Ecclesiæ fors: expulsi sunt Clerici, paucissimi exceptis, tum quando magis necessarii forent. Quamquam, ut verum fatear, nescio, an qui è Clero assumuntur, sui erga Ecclesiam officij meminerint. Nam etiam qui pij, ac justitiæ studiosi audiunt; quia Magistratus suos, ut civiles habent, de rebus etiam Ecclesiasticis plerumque magis juxta secularium Iudicum stylum, quam secundum Canones, & Summorum Pontificum constitutiones sententiam ferre dicuntur. Quid putas facturos Laicos, quamvis Christianos & Catholicos?

ARGUMENTUM III.

21. Hujus ratio petitur, tum ex eo, quod appellationes ab abusu sunt excogitatae ad impediendum, quod minus sacris decretis derogaretur, vel Regni legibus. Tum ex eo, quod illis pariter utantur Clerici ad tuendam suam jurisdictionem adversus secularem.

Responsio.

22. Auctor præfatus dicto cap. 13. à n. 9. respondet. 1. Regis quidem esse, legum politicarum custodiæ debito modo invigilare: Ecclesiasticarum autem executionem tantummodo curare, postulante Ecclesiâ, non autem illarum judicem agere: aliâs sacris Canonibus derogaretur. 2. Fortassis esse aliquando factum, ut Clerici illis appellationibus ad suam quoque jurisdictionem tutandam uterentur: sed oportere, ut computentur Placita seu Arresta in registris Curiarum contenta, vel à Scriptoribus Gallicanis, Fevreto præfæctim relata, & constabit, vix unum pro jurisdictione Ecclesiastica contra laicam reperiri, inter mille pro seculari contra Ecclesiasticam prolata. Quod additur, temerè appellantes ab abusu graviter puniri, ex eo solo falsi argui posset, quod infinitus ferè sit illarum

appellationum numerus. Num gravis pœna temeritatis, & sacrilegij, duorum, aut quatuor numerorum multa, quæ judicium Ecclesiasticum defendenti perinde atque impugnantî imponitur?

23. Verum est, quod notat idem Fevretus, laicos potentiâ brachij secularis præditos, promptiores, & faciliores esse ad usurpanda jura Ecclesiastica. Utinam æquè verum esset, quod asserit, appellationes ab abusu utiles, ac efficaces esse ad comprimendas illas usurpationes. Quod enim plures Prælatos, Collegia, & Societates Ecclesiasticas illis usas esse dicit, non probat earum utilitatem; quandoquidem multò pluribus Prælati, Collegijs, ac Societatibus gravissimæ, & Ecclesiasticæ jurisdictioni infestæ vias sunt. Ceterùm Fevreto fidem non habeo sine teste affirmanti, probatas ex omni parte fuisse hujusmodi appellationes Gregorio XIII. cum antea conquestus fuisset de constitutione Bleiensi ab Henrico III. editâ anno 1579.

ARGUMENTUM IV.

Hoc constat plurimis autoritatibus Scriptorum Gallicorum in favorem appellationum ab abusu congestis.

Responsio.

24. Auctor præfatus dicto cap. 13. à n. 10. sic respondet. Ex ijs Scriptoribus plerique non in ea tantum parte, sed in alijs pluribus Ecclesiasticæ jurisdictioni non apertè iniquos sese exhibuerunt, ut minimi momenti sit illorum suffragium: & facile esset, illis longè majorem omnis generis Scriptorum numerum opponere. Galli quidem unico verbo respondent, illos Authores vel morum Gallicanorum inscios fuisse, vel Curia Romanæ adulators. Sed nescio, an verius Gallicanis Scriptoribus objiciatur, illos Ecclesiasticæ Majestatis depressione gloriari, lucrum ex litibus circa res Ecclesiasticas expetere. Quod absit, ut de omnibus accipiam. Non enim desunt in Christianissimo illo Regno, qui illas appellationes improbant: nec parvus est illorum numerus.

25. Nec tamen intrâ fines à Scriptoribus ipsis, quos citat Fevretus, præfixos, illas appellationes continuerunt Judices. Nam, ut hoc tantum exemplum proferam, Guido Faber Advocatus Regius legatione ad Concilium Tridentinum, vel potiùs orationum in illo habitatum irreverentiâ (ut mitiori verbo utar) & primo ad propagandam per universas Gallia Ecclesias Regiam conatu famosus, laudibus immensis, & eo ipso ridiculis, appellationes ab abusu extulit: non potuit tamen non fateri, referente Fevreto, hujusmodi appellationibus, non nisi rarè opportunè, ac in magnis, & illustribus causis esse utendum. An id observetur, testantur volumina registrarum, & librorum, Placita super his prolata continentium.

26. Inter illos quidem Authores, quos refert Carolus Fevret, sunt aliqui veneratione digni,

ni, quorum sententia, si appellationibus fa-
ret, non esset facile contemnenda. Sed il-
lorum suffragium parùm ad excusandam ejus-
modi praxin juvat. Nam v. g. quæ refert Fe-
vretus verba, tanquam Cardinalis Perronij,
non Illustrissimi illius, ac nunquam satis
commendandi Purpurati, sed Parlamentor-
um sententiam expriment: dum ait, reme-
dium illud à Parliamentis haberi tanquam A-
sylum libertatum Gallicanarum, firmumque
jurium Regionum propugnaculum.

28. Dominus de Foix, qui etiam allegatur,
factus quidem fuit Archiepiscopus Tolosanus,
sed, cum ea pro appellationibus proferret,
quæ exscribit Fevretus, Oratoris Regij, non
Archiepiscopi, munus obibat apud Summum
Pontificem: unde nihil mirum, si Regias ra-
tiones promovere conatus sit.
29. Ad appellationes illas confugerunt ali-
quando Episcopi, ut notat Fevretus, sæpe
inferiores Clerici, aliquando Regulares; sed
in hoc, quod supra diximus, magis ad amo-
vendam veram, aut fallam injuriam, aliã, ut
illis videbatur, ratione indeclinabilem atten-
debant, quàm ad damnum hinc Ecclesiæ illa-
tum.

ARGUMENTVM V.

30. Hujus ratio desumitur ex ipso quasi *jure
nature*, in vi cujus videtur cuique per-
missum, ut adversus manifestas injurias à
Superioribus Ecclesiasticis, imò à supremo
Pastore illatas, invocato potestatis secularis
auxilio, se tueri. Etsi namque haud temerè
sint damnanda Superiorum decreta, vel præ-
cepta, sed potius justa præsumenda sint: quo-
ties apertam iniquitatem non continent; à
qua regula, si recedatur, peribit omnis ordo,
confundetur omne regimen, subditis ob in-
natam, vel à peccato contractam ad liberta-
tem propensionem, mandata tibi minùs grã-
ta tanquam injusta, vel de injuria suspecta
facillimè excusantibus: tamen quia Præposi-
ti, quicumque illi sint, affectibus privatis du-
ci in condendis legibus, aut imponendis præ-
ceptis possunt; atque aded res injustas exige-
re; videtur illis, quorum interest, licere,
cum obedientiam negare; tum, si urgeantur,
aliorum opem implorare.

Responsio.

31. Auctor præfatus cit. lib. 12. cap. 14. à n. 2.
respondet in hæc verba. Injustæ quidem
legis nullam esse obligationem, nisi fortè ad
vitandum scandalum, aut aliud malum, imò
ne legem quidem esse, docent communiter
Theologi, quod de mandatis singularibus
pari ratione sentiunt. Itaque illis non obtem-
perare, nefas non est: de modo est questio.
Equidem hac in parte optimus ille est, quem
suadet Ivo Episcopus Carnotensis epist. 159. ijs,
qui se ab Ecclesia Romana gravatos conque-
runt; scilicet, ut ab ipsa ad ipsam confugiant,
& inde expectent levamen, unde se conqueruntur
accepisse gravamen. Nam, ut docet S. Bgr-

nardus epist. 108. jam cit. Apostolica Sedes hoc so-
let habere præcipuum, ut non pigeat revocare, quod
à se fortè deprehenderit fraude elicitum, non veri-
tate promeritum.

Sed quid, si mandata injusta non modò
non revocet Summus Pontifex, quantumvis
de rei veritate, ac statu certior factus; sed
illorum etiam executionem acriter prosequa-
tur? Celeberrimum est consilium, quod ha-
betur in Capitulo de honoranda sede Aposto-
lica, quod plerique post Ivonem, & Gratia-
num Carolo Magno adscribunt, quodque ha-
betur in Concilio Tribur. anno 897. Can. 22.
In memoriam B. Petri Apostoli honoramus sanctam
Romanam & Apostolicam Sedem; ut que nobis sa-
cerdotalis Mater est dignitatis, esse debeat Magistra
Ecclesiastica rationis. Quare servanda est cum
mansuetudine humilitas, ut, licet vix ferendum sit
illa sancta Sede imponatur jugum, feramus, & pã
devotione toleremus.

Quid autem, si ne vix ferendum sit ju-
gum, vel propter ejus pondus, vel propter
infirmas vires, aut voluntates subditorum?
Nonnetunc saltem potestatis secularis open-
sas erit implorare? Primum quidem casus ille
difficile contingere potest, ut veritate, & ju-
stitiã Summo Pontifici patefactã, ille sæpe
sæpius rogatus iniqua postulare pergat. In-
cundò vix illo etiam casu liceret adversus sac-
ram Sedem Principes sæculares implorare;
sed plerumque necessarium esset, ac de præ-
cepto, quod Ivo Carnotensis epist. cit. conso-
lere tantùm videtur, his verbis; *Quantum ju-
dicia Romana Ecclesiæ à nemine ferri videntur
posse, eadem Romana Ecclesiã docent, dicitur,
si qui aliquando se prægravatos ipsius Ecclesiæ au-
thoritate conqueruntur, hoc eis consilium datur,
ut non descendant in Ægyptum propter auxilium.
Quæ ultima verba sic intellexit etiam ipse
Marca Concord. lib. 4. cap. 17. §. 7. Ab Ægypti
auxilium petere, id est, à Regia potestate.*

Nulla sinit prudentiã ratio, ut ab eo petatur
auxilium, à quo periculum sit, ne opprima-
ris. Observat Stephanus Pasquierus *despõ-
tionum suarum lib. 2. cap. 5.* Romanis ad in-
jugandas Gallias referatur ab ipsimet Gal-
lis aditum, imploratã imprudenter illorum
ope. Quod toti Nationi olim accidisse dicitur,
id ferè Clero postremis sæculis contigit. Cum
enim, ut alibi observavimus, Pontifices, aut
Pseudopontifices potestatem suã in magnam
Ecclesiæ Gallicanæ detrimentum abuti crederentur,
invocatum est secularis potestatis au-
xilium; sed eã occasione longè majus detri-
mentum passa est Ecclesiã in sua jurisdictione,
quàm consecuta sit emolumentum in conse-
rvatã, pro qua decertabat, quorundam bene-
ficio, & redituum dispensatione.

Quantum cordi semper Ecclesiæ fuerit
sua jurisdictio, testata est innumeris Canonibus
ea de re conditis, & delato etiam Martij
honoris ijs, qui pro conservanda illa dig-
nitatis, & potestatis suæ parte, mortem subie-
runt. Quo igitur lucro ejus jactura eam ob-
servari potest? Aut quo pacto censores eam ob-
causam promulgatas effugiant, qui jurisdic-
tionem Ecclesiasticam ad Laicos transferunt;

aut qui, quò minùs transferatur, ut possunt, ac debent, non obstitunt?

36. Denique, ut rem ad extremas metas producamus, quæres, num saltem licitus esset ille recursus, si secluderentur illæ circumstantiæ, & Ecclesiasticæ jurisdictioni grave inde detrimentum consecuturum non esset? Suppositio illa videtur involvere contradictionem, cum ille ipse recursus in causis spiritualibus, & Ecclesiasticis per appellaciones ab abusu, & ordine judiciario tractari solitus, sit Ecclesiasticæ jurisdictionis interversio. Adde, quòd, etsi suppositio sit *Metaphysicè* possibilis, moraliter tamen videtur impossibilis. Quis enim rem aded in proclivi positam sistere queat? Ex eo, quod jam toties evenit, conjice, quid futurum sit, nisi hujusmodi appellacionum cursus sistatur.

37. Quicumque modus ponatur, quæcunque adhibeatur cautela, in maximo semper verfabitur periculo jus Ecclesiæ, quamdiu vigebit illarum appellacionum usus, nec minoris Præsulum Gallicanorum, imò, ut arbitror, plaris interest, quam Summi Pontificis, ut abrogetur; quia ipsorum officium frequentius impedit. Licet autem aliquando aliquibus prodesse videantur, omnibus tamen pensatis, plurimum inde iurisdictioni Episcopalis deprimitur, & imminuitur.

CONCLUSIO.

38. **M**Ajus semper in iuribus Ecclesiæ violandis periculum ex appellacionibus ab abusu resultans, requirit validissimum ad eas reformandas remedium.

Explicatur per inductionem variorum Ecclesiasticæ immunitati à Curijs sæcularibus illatorum exemplorum. Nam uti Author *tract. de libert. Eccles. Gallic. lib. 12. cap. 9. à n. 5.* exponit. Plurima sunt, in quibus non ita pridem jus suum Ecclesiæ asserbatur, quæ recentibus Placitis Regiorum Senatum evertuntur; v. g. in responsionibus ad quosdam articulos Romæ missos, inter probationes libertatum Ecclesiæ Gallicanæ relatis *cap. 36. n. 6. ad art. 18.* Senatus Parisiensis expressè declarat; circa cognitionem testamentorum, æquum esse, ut quæstiones de testamentis, & eorum validitate inter laicos, apud Judices laicos tractentur: & ita plurium Regni Provinciarum consuetudinibus constitutum fuerat, præter usum antiquiorem, quo absque distinctione iudicis Ecclesiastici de quæstionibus illis iudicabant; ut videre est apud Fevretum *lib. 4. cap. 6. n. 3.* ubi restatur, in Provincia Burgundiæ ita observatum usque ad annum 1508. Res tamen eò devenerunt, ut etiam inter Clericos de testamentis Clericorum controversiæ apud Iudicem Ecclesiasticum ventilari non possint, quin appellacioni tanquam ab abusu locus detur, ut habet idem Fevretus *lococit. n. 7.*

39. Alia passim occurrunt exempla in ejus Scriptoris tractatu, de quibus idem dici jure

merito potest, quod fatetur *lib. 4. cap. 11. n. 10.* Adducta enim autoritate Boerij, Joannis Galli, Molinæ, & Tiraquelli, sententium, quòd, dum Clericus super pensione non soluta convenitur, neque de fundamento illius pensionis, quod, reale sit, agitur, omnifque fraus abest, debet coram Iudice Ecclesiastico agitari controversia, quod præfatus Joannes Galli aded æquum esse, arbitratur, ut se credere istam opinionem tanquam Evangelium veram, dicere non fuerit veritus. Tamen, inquit ibi Fevretus, *in pluribus locis usus juri & rationi prevaluit.*

40. Sed cum justitia in quadam æqualitate, ac commensuratione consistat, tunc perfectè elucescit, cum ambæ partes comparantur. An Curiæ sæculares æqualitatem servent, dum, quæ cujusque jurisdictionis causæ sint, discernunt, ex isto exemplo inter alia innumera intelligi poterit. Idem Carolus Fevret *lib. 4. cap. 10. n. 1. & 2.* Clericos in officio, vel negotiatione sæculari delinquentes Regiorum Officialium correctioni, ac castigacioni subijcit. At verò *n. 3.* Laicum in officio Ecclesiastico, qualis est Presbyterorum in carceribus Episcopalibus detentorum custodia, peccantem eximit à Iudicis Ecclesiastici animadversione. Fatetur, id quibusdam videri: sed inquit: *Quod Senatus placuit, vim habet legis.* Utinam in istis tantum, non etiam in ijs, quæ Religionem intimè attingunt. Non est, inquit Fevretus, laicus Ecclesiastico Iudici subditus, nisi in spiritualibus. Sed quæ sunt illa spiritualia? Ab hoc enim numero excluditur *ibidem* dierum festorum observatio, & alibi alia.

41. Si quæ autem aded evidenter spiritualia sunt, ut id negare pudeat, prætextu possessori ad tribunalia sæcularia trahuntur. *Nec recesserunt, ut notat lib. 3. cap. 11. n. 6. Iudices Regj ordinationi, seu Constitutioni Regiæ anno 1629. quâ Ludovicus XIII. veterat, ne suprema Curia, aut alij Iudices Regj, de rebus spiritualibus, aut ad Sacramenta pertinentibus iudicarent, etiam sub prætextu querelæ, aut possessorijs causis hujusmodi accommodati.* Aded scilicet ægrè quis resistit ab eo, quod semel injustè usurpavit, dum emolumentum, vel autoritatis aliquam hinc imminutionem consecuturam videt, ut observavit idem Scriptor *in præfatione.*

42. Quandoquidem Regium Franciæ Consilium in causa Electensi, & in causa Aginensi aliquot ante annos Regularium jurisdictioni circa prædicationem verbi Divini, & Sacramentorum administrationem limites constituit; imò & in Electensi certis casibus administrationem Sacramentorum negari non posse, declaravit. Quid ergo aded sacrum, & spirituale est, quod à jurisdictione sæculari eximatur? Perhibeat quidem hæc Placita, quorum alterum vidi, alterum relatu accepi, Regem tanquam Canonum executorem ea statuere: sed executio certam & evidentem Canonum sententiam supponit, quæ rei cognitionem judiciariam non requirit: & tunc tantum à Principibus curanda est, cum eam Ecclesia per se consequi non potest.

PROBATIO I.

Desumpta ex antiquo Gallicani Regni more ac reverentia erga sanctam Sedem.

43. **N**AM ipsemet Fevretus *sui tract. lib. 1. §. 10.* ait; in rebus magni momenti, si quid accidisset libertatibus, & immunitatibus Ecclesiasticis, vel Regis, & Coronæ juribus contrarium, solitos olim Prælatos, & Regni Optimates, comprobante, ac permittente Rege, congregari ad restituendas res in pristinum statum, ideoque delegari ad sanctam Sedem Illustres, ac magni meriti viros, qui sanctæ Sedi supplicarent, ut, quæ proponebantur, amplecteretur, & monitiones libenter audiret. Res gravioris ponderis, quas solas appellationibus ab abusu subjici debere, fateatur, paucæ sunt; atque adeo non nisi rarissime ad sanctam Sedem recurrendum foret. Si autem hodie tribunalia secularia hujusmodi causis plus, quam quibusvis alijs occupantur, hoc inde accidit, quia sine ullo defectu admittuntur appellationes tanquam ab abusu, sive levis sit materia, sive gravis, sive appareat abusus, sive secus, sive de re spirituali agatur, sive de temporali, quibus ita se habentibus, non mirum est, si incommodum, imò impossibile videatur, toties sanctam Sedem adire.

44. Subjungit Fevretus, Prælatos, & Optimates, dum optata à Summis Pontificibus consequi non potuissent, Regi suadere solitos, ut subditos ab oppressionibus tueretur: sed Ivo Episcopus Carnotensis, cujus autoritate nititur, non ita generatim loquitur. Consuluerat illum Episcopum Philippus Rex Franciæ circa indictionem tertij intra eundem annum Concilij ab Archiepiscopo Lugdunensi Vicario Apostolico destinatum. Respondet Ivo *epist. 56.* Rem verisimiliter non eventuram; si tamen, inquit, secus accideret, Apostolicæ institutioni, & Ecclesiasticæ consuetudini fore contrariam: deinde verba subjungit à Fevreto relata; *Si quis vos (alij legunt eos) contra (alij legunt ultra) terminos à Patribus constitutos angariare voluerit, habito communi consilio, oppressionibus pro persona vestra resistite.* Quæ verò ratione resistendum esset, non expressit, arbitratus nimirum, convenientem illam fore, si communi cum Episcopis, Ecclesiasticæ dignitatis studiosis, consilio deliberaretur. Omnium autem convenientissima fuisset, ut à Vicario sanctæ Sedi ad sanctam Sedem appellaretur, ut dicitur *infra*. Quoniam autem Episcopi accusationem judicaturus dicebatur Legatus; monet idem Ivo, non posse accusatum non se sistere iudicio. Unde consequitur eo casu, atque adeo, si alia gravis causa postularet, à Legato pluries convocari Concilium, aut sine Concilio judicari Episcopos à Legato; *Si autem aliquis pro culpis suis indulto sibi congruo spatio à Legatis Apostolicis vocatus fuerit, non potest subterfugere, quin ad diem sibi præscriptum occurrat, nisi eum legitima causa detineat.* Inutilem igitur

tantum, & injustam, non autem necessariam convocationem excludendam censet Ivo, & oppressionibus resistendum.

Paragraphis 10. & 11. congerit Fevretus exempla delegationum ad sanctam Sedem, tum à Francis, tum ab alijs factarum. *Paragraphus 12.* similia continet exempla, Summorum Pontificum ad Principes literas, Nuntios, querelarum articulos mittentium; quæ agendi ratio laudabilis, ac Christianæ charitati, mutæque benevolentiæ erat consentanea magis, quam appellationes prætextu abusus.

Paragrapho 14. proponitur aliud multoties in rebus gravissimis adhibitum, nempe mutua colloquia inter Summos Pontifices, & Principes; vel saltem inter egregios viros ab ipsis deputatos. Optimum etiam consilium, dum illud rei gravitas exigit.

Paragrapho 15. aperitur alia via ad impediendas injurias, quæ ex mandatorum sanctæ Sedi executione consecutura essent, nimirum ad sanctam Sedem appellatio. Nam, ut inquit S. Bernardus *epist. 180. apostolica Sedes hoc solet habere præcipuum, ut non poterit revocare, quod à se forte deprehenderit hanc de elicium, non veritate premeritum.* Addit Fevretus appellationem ad futurum generale Concilium proximè congregandum, de qua jam satis alibi dictum est.

PROBATIO II.

Quæ ostendit, primos gradus jurisdictionis secularis Ecclesiasticam invadentis non adeo perniciosos fuisse, si ulterius processum non esset.

E Tenim, advertente Authore *sepe citato lib. 12. cap. 10. n. 7.* occasione dissidij inter Bonifacium VIII. & Philippum IV. constitutum est schisma, occasione schismatis editæ sunt multæ constitutiones; decreta, & alia hujusmodi jurisdictioni Ecclesiasticæ interdictissima. Idcirco etiam edita est Pragmatica sanctio, cujus occasione inductas esse appellationes tanquam ab abusu, affirmat Auctor tractatus de jurisdictione Ecclesiastica, inter acta Cleri Gallicani inserti, & jam pluries memorati. Unde Fevretus *§. 16.* scribit, appellatione denunciata, protestationes interponi solitas in forma infractionis Canonum, aut Pragmaticæ, invocarique Regium Consilium, aut Senatium, quorum decreto præcipiebatur; *Præ Ecclesiasticæ ab his omnibus cessarent, attentata revocarent, alioquin certâ die coram Regis consilio venirent, ut postea partibus auditis, super rationabiliter provideretur.*

En primos gradus jurisdictionis secularis Ecclesiasticam invadentis; non tamen adeo perniciosos, si ulterius processum non fuisset, earumque rerum sola executio suspensa fuisset, quæ per obreptionem, vel subreptionem injustè obtentæ fuissent. Subsecutus est usus ille, de quo Fevretus *§. 17. & 18.* retinendam literarum Apostolicarum, ne ante demandarentur executioni, quam

quàm à Iudicibus Regijs compertum fuisset , eas nihil iuribus, & libertatibus antiquis Ecclesie Gallicanæ, jurisdictioni seculari, aut Coronæ iuribus adversum continere. Animadversum præterea est in eos, qui litteras huiusmodi perferebant. Examen illud, quantum ad legitimam iura Regis, in ejus Officialibus excusandum videbatur: sed quantum ad res Ecclesiasticas, Episcoporum potius fuisset, oportunitum, & congruum requirere remedium.

Denique ad appellationes tanquam ab abusu deventum est, quas Fevretus cæteris omnibus modis, de quibus egimus, eâ ratione præfert, quòd alij usurpationes, & innovationes detegerent, sed non tollerent. Nam, inquit, Senatusconsulta eâ occasione prolata in exempla, seu præjudicia assumi non poterant, quippe cum causæ cognitione, ac partibus auditis, non pronuntiatæ, sed plerumque ex officio, instante solo Domino Procuratore generali Regis, atque ad ejus querelam de usurpationibus, in rescriptis, quæ ad ejus manus pervenerant, contentis. Quam ob rem successit denique appellatio qualificata, tanquam ab abusu, quæ fuit efficacior, quàm delegaciones, & colloquia, quàm appellationes ad Papam, vel ad futurum Concilium, quàm protestaciones publicæ. & citationes in forma infractionis Canonum, quàm etiam examen bullarum, & processus extraordinarij adversus earum latores. Vitam est, hæc omnia verba Fevreti esse referenda, ut intelligas, appellationibus, nisi quòd vox illa, abusus, injuriam Ecclesiasticæ jurisdictioni illatam, simplicibus aliquatenus occultet. Quid enim aliud Iudex ordinarius appellationum præstat, quàm ut partibus auditis, & cum cognitione causæ decernat, an aliquid sit contra leges, vel contra consuetudinem? Quid aliud facit Iudex secularis in causis merè temporalibus? Obtenditur quidem, Iudicem sæcularem de ipso negotio spirituali sententiam non ferre, sed tantum de abusu. Verùm quid aliud est ille abusus, si Gallis credimus, nisi sententiæ iniquitas, id est, Canonibus, & legibus repugnantia? Tam igitur non est melior via appellationum ab abusu, ut contra iniquior sit. Nam recursus ad Papam, appellatio ad ipsum meliùs consultum, imò appellatio ad futurum Concilium testabantur, negotia esse autoritate Ecclesiasticâ definienda: cum per appellationes ab abusu, laici jus in causis spiritualibus & Ecclesiasticis dicant, & iudicata exequantur.

51. Nescio, an risu, an setu digniora sint appellationum ab abusu encomia, quæ habet Fevretus §. ult. Lugere magis libet, quia Ecclesia, cum esset Domina gentium, facta est sub tributo, & à proprijs filijs oppressa. Itaque, inquit Fevretus, si rectè ad eorum institutum attendatur, qui appellationes ab abusu induxerunt, ad bonum, quod ex eis sequitur, ad quietem Principalem potestatum, quæ eâ ratione procurata est, eam olim ob exortas de jurisdictione contentiones sæpe commoverentur, ad firmum sustentaculum, quo Ecclesiastica, & temporalia jura sub protectione, atque autoritate Regiæ communita sunt; merito dici queat, primum eorum auctorem bis terque exclamare cum Archime-

de debuisse hœrem, cum nihil ultra desideretur ad ejus perfectionem, quod tanto tempore, tantoque labore inquisitum fuerat, ut unusquisque in suo jure conservaretur, & ut frequentibus usurpationibus occurreretur. Habet enim id præcipuum appellatio ab abusu præ cæteris medijs adhibitis, quòd effectum suum statim consequatur, sitque utilis communiter tam Ecclesiasticis quàm laicis, quæ eâ utuntur. Quàm iustæ sint illæ laudes, aliæque, quas refert §. 6. constat ex illis, quæ jam dicta sunt, & conitabit ex ijs, quæ adhuc dicemus de justitia illarum appellationum.

PROBATIO III.

Perita ex hoc, quòd appellationes illæ ab abusu non sint admodum antiquæ.

Ipsemet namque Fevretus primis §. 5. capitis 2. probat, non ita esse antiquas appellationes ab abusu, sed, quantum ad formam, recentes esse, licet contingat, esse antiquiores, quantum ad vim, ac effectum, cum jam olim Regia potestas Prælatorum Ecclesiasticorum abusus emendaverit. Verùm quæ circa vim ac effectum ejusmodi appellationum sub ea distinctione præstenditur antiquitas, eam sic enervat Author sæpe dicti tract. de libert. Eccles. Gallic. præf. lib. 12. cap. 11. n. 1. Præterquam, inquit, quòd Prælatorum Ecclesiasticorum abusus à Regibus emendati adeo fuerant evidentes, & notorij excessus, ut causæ cognitionem non requirerent, nec ab ipsis sæcularibus corrigebantur, sed plerumque ab ipsismet eorum Authoribus emendari curabantur. Haudquaquam dicenda est parvi momenti illa recenter introducta nova forma appellationis: utpote quæ gravissimum, & perniciosissimum damnum infert Ecclesiasticæ jurisdictioni, quod, dum de illius injustitia egimus, demonstrasse nos putamus. Adde, quòd illa, quæ commemorat, saltem in principio, non tam erant provisiones à jurisdictione Regiæ factæ, quàm querelæ, ac minæ Regiorum Procuratorum Ecclesiasticæ jurisdictioni parùm faventium, & potius multum adversantium.

PROBATIO IV.

In qua refutantur exceptiones variæ, quibus Fevretus credit, elidi posse argumenta appellationis ab abusu reprobantia.

53. Nam primò Fevretus cit. cap. 2. §. 4. appellationibus ejusmodi favorem aliquem conciliare nititur hisce verbis: Fatendum est, appellationes illas ex eo magnoperè commendatas, quòd, ubi primùm inducæ sunt, non nisi in rebus gravibus, publicis, & magni momenti adhibeantur; & certè satis culpam non possunt, qui hoc remedium in quavis occasione utuntur sine distinctione boni publici, & privati; quæque omnia gravamina cæsi abusus habent, quod nullo modo ferendum est. Idem ferè antea senserat D. de Marca.

Verùm author sæpe allegatus cit. cap. 11. n. LIII 3 2. 182 54.

2. ita respondet. Quod ait Fevretus, appellationes ab abusu ex eo magnoperè laudatas, quòd non nisi in gravissimis negotiis principio interponerentur, causam insinuat, cur eis quàmprimùm Ecclesia non satis validè obstitit; quia nimirum illarum usus, ob casuum gravitatem, erat rarus, ac propter remedij difficultatem ferè necessarius videbatur. Nec enim dubium mihi ullum est, quin, si passim, ut hodie fit, perturbata fuisset Pastorum Ecclesiasticorum jurisdictio, & tribunalia secularia distraeta; Ecclesia, quæ pro causis multò minoris momenti tam strenuè decertavit, hanc pro viribus vindicatura fuisset injuriam: sed malum sensim sine sensu adeò excrevit, ut remedium, nisi promptum sit, nihil profuturum videatur.

55. Alia fuit causa neglecti dudum ab Ecclesia illarum appellationum usus, quòd scilicet varijs conditionibus temperarentur, de quibus Fevretus in §. 5. seqq. quæ tamen hodie prætermittuntur. Necessè enim erat, quod probat pluribus autoritatibus, & ratione §. 5. ut non interponeretur, nisi ab abusu notorio & certo. Et §. 6. asserit cum alio Authore Gallicano, nomine Buluc, Gallis tantùm, & non alienigenis licere sic appellare, &c.

56. *Secundò* Fevretus citatus §. 8. monet, appellationes ab abusu in omnibus Franciæ provincijs usurpari, etiam si Paulus III. Papa institerit apud Henricum II. Francorum Regè, nec in Britannia, in Provincia, in Delphinatu locum haberent: quia, inquit, *primò* illæ appellationes erant licitæ & juridicæ, *secundò*, quia Rex justitiæ debitor est suis subditis.

57. Verùm, quomodò fas est, appellationes illas, quæ ultra fori secularis spheram protendantur, forique Ecclesiastici limites infringunt, dicere licitas, & juridicas? Cæterùm præfacto Authore præf. n. 4. respondente; verum equidem est, Regem esse justitiæ debitorum erga subditos suos, sed quantum ad illa tantùm negotia, quæ ad Principes temporales spectant. Imò & in rebus spiritualibus & Ecclesiasticis justitiæ debitor est, tanquam Ecclesiæ protector. Itaque cohibere debet nimium Procuratorum suorum ad ampliandam autoritatem Regiam studium, ne Iudices seculares adducat ad usurpandam jurisdictionem, aut imminuendam libertatem Ecclesiasticam.

58. *Tertiò* Fevretus ubi supra §. 15. præterdit, magnam exhiberi Summo Pontifici reverentiam, dum non appellatur *directè* à concessione, & expeditione Bullæ, seu Rescripti, sed solùm ab eorum fulminatione, ac executione.

59. Verùm respondit Author sæpe fatus, sed quæ fides haberi potest huic Authori, qui tam aperte sibi contradicit? Nam n. 9. refert, in Parlamento Divionensi anno 1632. 25. Julij pronuntiatum fuisse Placitum, seu Arrestum, quo rescriptum Pontificium in causa Matrimoniali declaratum fuit malè, nulliter, & abusive expeditum. Hic autem, id est, hoc §. 15. negat, appellari ab expeditione. Alia sunt, in quibus videtur Fevretus emollire velle jurisdictionis Ecclesiasticæ vulnera: sed praxis

quotidiana, quam ipsemet alijs in locis refert, dictorum falsitatem arguit.

Fuerat quidem olim statutum, quod tradit §. 16. ut appellationes ab abusu Iudicis Ecclesiastici potestatem suspenderent, sed devolutivum duntaxat, non autem suspensivum, ut loquuntur Pragmatici, effectum haberent. Verùm immutata est hæc jurisprudentia. Rursus restituta est, saltem ex parte, edicto Regis hodie regnantis, ut videri potest in actis Cleri loco citato: sed nescio, quamdiu duratura sit, aut num violari rursus jam non coepit?

Conquesti sæpissimè sunt Præsules Gallicani adversus illas appellationes; sed Iudicum secularium nimis intererat, ne tollerentur. Quia Præsulum querelæ apertissimè justitiæ nitentur, adhibita sunt certæ conditiones, quæ doloris sensum remittebant per aliquod tempus: non autem morbo medebantur, neque etiam diu intermitterent. Ita verè scribit Fevretus §. 17. prohibitum fuisse art. 59. Constitutionis Bleicensis Curij Regis, ne appellationes illas admitterent extra casus in Constitutionibus Regijs contentos. Sed debile repagulum ad sistendum Curiarum impetum. Verba illa generalia nunquam casibus particularibus convenire videbantur. Quin etiam, licet aliqui articuli expresse prohibiti sunt à Constitutionibus Regijs, Iudices nullatenus prohibitionem morantur, ut patet in exemplo *alibi* adducto de appellationibus in rebus spiritualibus, & Sacramentis, de quibus veterat Rex, ne prætextu possessoris cognoscerent Iudices seculares, & in exemplo, de quo Fevretus hic §. 22. postea discutendo.

Præcepit etiam Ludovicus XIII. anno 1635. quemadmodùm notat Fevretus §. 18. ut appellationes ab abusu, a Iudicibus, siquis judicarentur, nec ad consilium mitterentur, nisi ita sentirentur duæ ex tribus Iudicum partibus. Verùm facile occurret, ut plerique Iudices maturius de rebus illis deliberandum sentiant, aliqui fortasse, ut rei veritatem & justitiam diligentius inquirent; alij fortasse, ut emolumento non careant, quod nullum esset, si negotia extemplo definirentur.

Aliam adhibuerat cautelam Henricus IV. edicto verificato anno 1606. ut testatur idem Fevretus §. 19. ut scilicet Advocato pro appellante ab abusu peroranti adstant alij duo appellationem approbantes. Eiusmodi cautelæ signa sunt gravitatis appellationum ab abusu, quas difficiles efficere, tot modis constati sunt Principes. Sed debilia nimium remedia sunt. Et quod quidem spectat ad præsentiam Advocatorum, in tanta Patronorum copia vix unquam deerit ille numerus litigare cupienti, ut à prosequenda appellatione revocetur defectu trium Patronorum, qui, utrum hodie requirantur, mihi certum non est, licet plurimùm partem meam negativam.

Paragrapho 20. scribit; verum fuisse anno 1610. ne litteræ appellatoris ab ordinationibus, quas in visitationis decursu edidissent Archiepiscopi, vel Episcopi circa cultum Divinum, & disciplinam Ecclesiasticam,

aut à

aut à Statutis Conciliorum Provincialium, non nisi magno sigillo inprimerentur, ut scilicet difficilior esset expeditio, atque ita appellatum numerus minueretur. Sed statim monet, Senatui Parisiensi anno 1612. 30 Maii facultatem appellationibus concessisse, ut, siue in magna, siue in parvis Cancellarijs litteræ possint expediri, & sigillari, ita scilicet, quod Rex concedit, Senatus aufert.

65. Edicto Ludovici XIII. anno 1625. quod citat Fevretus §. 21. cautum est, ne Iudex Ecclesiasticus, à cujus sententiâ interposita est appellatio tanquam ab abusu, seie iudicio sistere cogatur. Statutum id fuit, ut dignitati Episcoporum, & Vicariorum provideretur, ut inquit D. de Marca lib. 4. pag. 19. n. 8. Verùm charior est Iudicibus secularibus propria dignitas, quam Episcopis, adeoque est danda opera, ut Senatorum Majestas ex hoc etiam capite præfulgeat, id est, ut Episcopi, alijque Iudices Ecclesiastici omnibus litibus intercedere cogantur, in quibus de appellationibus ab ipsorum iudicijs agitur. Ideoque non observatur istud edictum à Curijs Regijs, saltem ab omnibus.

66. Is quidem honor adhuc Ecclesiæ defertur, ut appellationes ab abusu in magna Senatûs Camera ventilentur; ut dicit Fevretus §. 22. & 23. Sed quis putet, honore illo posse compensari, quas jam notavimus, injurias, & quas adhuc notare possemus? Nam in hoc ipso §. 23. probat idem Author, appellari posse non solum à fulminatione, & executione, sed etiam à publicatione Bullarum; & earum executionem prohiberi; quamvis nullus extet actus iudicialis circa illam executionem. §. 24. clausulam, Appellatione submotâ rescriptis delegatorijs inferi solitam, appellationibus ab abusu non præjudicare scribit, §. 25. non posse super his appellationibus in arbitros compromitti, aut inter partes componi, §. 26. possessionem triennem nullatenus juvare.

67. Vides, quot accidant ex illis appellationibus incommoda Ecclesiasticæ jurisdictioni: quam accuratè serventur, quæ Ecclesiæ adversantur: quam parum referat utilitatis ex ijs, quæ Reges in ipsius levamen constituunt, etiam dum Clerus opima Regi confert subsidia.

§. III.

Corollarium,

68. Ex dictis facile constat, quo in censu habendæ sint appellationes ab abusu, utpote per quas invertitur ordo jurisdictionum, dum à Iudice Ecclesiastico seu supereminentiore provocatur ad Iudicem secularem, cum manifestâ libertatis Ecclesiasticæ violatione, quatenus scilicet Ecclesiasticæ personæ, ac causæ spirituales submituntur Curijs secularibus, quæ jurisdictionis Ecclesiasticæ vulnera nequidquam sanantur ex subsequentijs Fevreti cap. 3. adductis rationibus, à nostro sæpè citato Authore dict. lib. 12. cap. 12. confutatis, In quarum primâ fateatur equidem Fevretus,

in appellatione simplici provocandum ab Episcopo, seu ejus Officiali ad Metropolitanum, à Metropolitano ad Primatem, à Primatem ad sanctam Sedem, vel ad Iudices ab ea delegatos: appellationem autem ab abusu dictam vult interponendam esse ad supremas Curias seculares, non ordine naturali, quem ille vocat Ressortum, seu devolutionem ab inferiori ad superiorem, sed jure protectionis Regiæ, quâ Princeps tenetur subditos suos, siue Clericos, siue Laicos in propria jurisdictione conservare.

Sed declinat statim à scopo, & eo errore indicat, se illuc rectè tendere non posse. Cum enim appellationum ab abusu innumera sint species, quæ singulæ spectatibus, omnes autem duobus supradictis virijs laborant; scilicet, quod jurisdictiones confundant, & Clericos, ac causas spirituales Laicis subjiciant; quâdam saltem generali ratione universæ defendendæ fuerant. Sed frustra id, utpote impossibile, expectes. Assumit Fevretus unicam speciem, cujus nimirum injuria minus est evidens; quasi hæc alias omnes complecteretur. Conatur probare; licere Principibus impedire, ne Ecclesiastici Iudices jurisdictionem secularem, aut jura Regnorum usurpent. Ergone si hoc consecutus fuerit, continuo innoxia erunt, quæcunque Iudices Laici contra jurisdictionem, ac libertatem Ecclesiæ, prætextu appellationum ab abusu, in Gallia præsumunt? An ad illum articulum pertinent, quæcunque Fevretus in novem libros digessit, protellatus, se omnia complexum non fuisse, nec thesaurum illum à quoquam exhaustum posse?

Quomodo autem ex jure defendendæ propriæ jurisdictionis inferri solitam, appellationibus ab abusu non præjudicare scribit, §. 25. non posse super his appellationibus in arbitros compromitti, aut inter partes componi, §. 26. possessionem triennem nullatenus juvare. Quomodo autem ex jure defendendæ propriæ jurisdictionis inferri solitam, appellationibus ab abusu non præjudicare scribit, §. 25. non posse super his appellationibus in arbitros compromitti, aut inter partes componi, §. 26. possessionem triennem nullatenus juvare.

Non pervertitur, inquit Fevretus, ordo appellationum Ecclesiasticarum, quia illud, in quo fundatur abusus, est Facti, ad spirituale nequaquam attinens. Adeo iniqua est praxis Curiarum Franciæ, quæ contra constitutiones Regias, nedum contra Canones de causis etiam spiritualibus, assidua illis imaginariâ Possessorij specie, judicant; ut, dum de justitia appellationum ab abusu in communi agit hic Author, cogatur affirmare, illas nequaquam ad spirituale attinere. An igitur corpo-

corporalia, seu temporalia sunt, quæcunque ille in suum tractatum concessit tanquam materiam hujusmodi appellationum ab abusu? An Sacramenta, dispensationes super votis, & juramentis, beneficia, censuræ, absolutiones &c. in Parliamentis Gallicanis temporalia reputantur, quantum ad omnia, quæ circa illa ibi ventilantur.

72. Addit præterea, ad Regem pertinere, vel ad ejus Curias, decisionem quæstionis illius *de facto*, num scilicet aliquid contra jura sua temporalia sit attentatum, quia, inquit, dum aliquid attentatum est, Rex Superiorem non agnoscit. Duo confundit inter se maximè diversa. Aliud enim est, quærere, utrum ad Principem duntaxat spectet cognoscere; an aliquid jure suis temporalibus adverteretur; aliud, dum adverteri constat, utrum ab alio debeat injuriæ reparatio postulari. Sed quodcunque assumatur, nonne opponi potest, ad Ecclesiam quoque spectare, ut judicet, an aliquid sit spirituale, & cum ejusmodi esse, patuerit, illud Ecclesiæ vindicare. At, reponit Fevretus, neque justum esset, neque decorum, ut Dominus Procurator Regius, qui partis vices agit in appellationibus ab abusu, litigaret coram Officiali; ut resarciri curaret, quæ ab eodem Officiali, vel ab ejus inferiori attentata fuissent contra jura Regis. Fateor, injustum illud & indecorum fore; sed apud eos, qui & personas, & res sacras parvipendere consueverunt; quique, non ut fides & ratio docent, sed ut mundus sapit, sentiunt; non autem apud eos, qui spiritualia corporalibus, æterna temporalibus anteponunt, & intimo pietatis, ac religionis affectu ducuntur. Sed nonne minus iustum, minusque decorum est, ut Episcopus, alijque Iudices Ecclesiastici, pro rebus spiritualibus & Ecclesiasticis ad laicorum tribunalia traducantur; & si quam prætermiserint in suis judiciis fori sæcularis formam, tanquam rei mulctentur.

73. Observa iterum, Carolum Fevret in *sine hujus §. 2.* appellationes ab abusu in hoc ab ordinarijs appellationibus discernere; quod illæ nusquam interponendæ sunt, nisi usurpatio jurisdictionis intercesserit. Propria ejus verba exscribenda sunt, ut videas etiam ipsos Ecclesiasticæ jurisdictionis hostes, vi veritatis convictos, dum justitiam appellationum ab abusu statuere nituntur, illarum usum ad casum usurpatæ jurisdictionis restringere coactos. Et de plus afin de separer ces appellations de autres pures & simples on les qualifie du nom de Abus, pour donner à connoître, quæ sans ladite qualité de Abus, qui denote toujours quelque enterprise ac usurpation de jurisdiction, la justice Regale ne sy entremettrait pas; id est; Præterea ut hujusmodi appellationes à meris & simplicibus appellationibus distinguantur, nomine abusus insigniuntur; quod significatur sine illa conditione abusus, quæ aliquam semper jurisdictionis usurpationem involvit, Iudices Regios ab illis absenturos. Cur ergo alijs casibus sese Regij Iudices immiscant, ubi certum, est nihil adversus jurisdictionem Regiam esse tentatum?

74. Frustra autem §. 3. excurrit ad exem-

pla implorati à Clericis Principum auxilij. Aliud enim est, Regios Ministros Ecclesiæ, vel ejus Ministris exequendos Canones, vel comprimendos Canonum infraactores; postulantis opem præbere; aliud, Ecclesiasticas personas, & causas per appellationes ad se trahere, ac prætextu protegendorum Canonum, Ecclesiæ jurisdictionem, & libertatem opprimere.

Duo tantum ibi sunt, quæ aliquam videntur pati difficultatem: Primum est exemplum Leonis IV. Pontificis, judicio Ludovici Pij Imperatoris se supponentis, alteram autoritas Brunonis Cassanæ in libro de Privilegijs Regularium. appellationes ab abolicitas asserentis. Quod referunt, ut à Leonem IV. attinet, de eo jam supra egimus. Ejus verba citantur quidem ab Ivone Decret. 1. part. cap. 22. & à Gratiano 2. quest. 7. cap. Nos si incompetenter. Sed referunt, ut à Nicolao scripta Imperatori. Neque autem inter epistolas Leonis, neque inter epistolas Nicolai reperiuntur. Testimonium Ivonis, & Gratiani, qui plura suppositis suis decretis interruerunt, adituenda facti veritati est impar: quia de re ipsorum ætate gelia non loquuntur, præterquam, quod potuisset forte Leo IV. voluntariè, non coactus à jure, vel officio, Imperatoris arbitrio se submittere, quemadmodum Leo III. coram Carolo Magno, alijsque Magnatibus, & Episcopis se purgaverat anno 799. referente Anastasio, alijque quamplurimis cum expressa protestatione, se id agere non coactum, nec obligatum, id quoque publicè protestantibus Episcopis.

Brunonis Cassanæ autoritas ad hoc tantum valet, ut certiores simus, quod aliunde docet experientia, Regulares aliquos in Gallia tuendorum suorum privilegiorum omnem honestam rationem arbitrari; utque in eorum illa ponant, adversus Episcopos, non ad Summum Pontificem, à quo illa acceperunt, cum minus suis desiderijs propitium metuunt, aut longiores moras refugiant, sed ad seculares Iudices contra libertatem Ecclesiasticam, & contra proprias etiam constitutiones interdum recurrere. Sic etiam aliquando Episcopi adversus Regulares malant Curias sæculares, cum in sua desideria propensius vident, quam Summum Pontificem adire; quæ causa est, ut dum quisque suis rationibus magis, quam Ecclesiæ jurebus intentus est, illinc petat auxilium, unde consequi speret; non attendens, quantum Ecclesiasticæ jurisdictioni vulnus inferatur, dum laicorum judicio subijcitur.

Cæterum frustra hic & alibi exemplo Hispanorum, praxim Gallorum excusat Fevretus. Nec enim conditionem acceptarent Galli, ut ipsidem legibus erga Ecclesiam & supremum ejus Patrem, & Pastorem sese gererent, quibus Hispani. Sed extra institutum nostrum est illa collatio. Non enim quærimus, quid faciant Hispani, sed an rectè faciant Galli?

Paraphrasi. 3. asserit Fevretus, appellationibus ab abusu non solum Laicis Clericis,

ricos, aut spirituales causas Curiarum secularium cognitioni non subijci; sed etiam ijs porius effici, ut spiritualia fecerantur à temporalibus, & illa Ecclesiasticis, ista secularibus judicanda tribuantur, Curijs Regijs id tantum exquirentibus, an de facto iurisdicção Regia, jus patronatus Laici, & his similia læsa sint, & quæstiones omnes de rebus spiritualibus ad Ecclesiasticos Officiales liberè judicandas remittentibus. Minus esset iniustum Ecclesie vulnus, si limitibus illis verè circumferberetur Regiorum iudicium examen. Sed præterquam, quòd non magis, imò minus ad laicos, quam ad Ecclesiasticos pertinet, spiritualia à temporalibus, à sacris profana discernere. Testis est ipse Fevretus, quam latè pertruxit sint aggeres, quos hic commemorat.

Adverte autem, quomodò hic Scriptor excurrat. Nam §. *superiori* dixerat, Curias seculares non se immiscere iudicijs Ecclesiasticis, nisi ubi usurpata fuisset iurisdicção Regia, hic ius patronatus ad laicos pertinens etiam in exemplum adducit materia appellationum ab abusu, quales ius patronatus sit aliquid profanum, ut & ipse loquitur, ad spiritualia nullatenus pertinens, de quo non possit Ecclesia sine injuria iudicium secularium sententiam ferre. Hic tamen non subsistit, ut in toto ejus tractatus decursu videre est.

Paraphrasi 4. negat, confundi iurisdictiones, aut Ecclesiasticam à Regia ullo modo imminui, quia appellationes ab abusu induta sunt, inquit, ut sua cuique iurisdictione salva esset. Si is fuit primæ introductionis finis, ex eventu patet, eas contrarium fortitas esse effectum; ut sæpe diximus.

DISQUISITIO XVI.

Quid de Regalia, ejusque extensione videatur sentiendum?

Quæ ab alijs Authoribus tantà vi & energia sunt exposita, ut nequidquam videatur ulterius desiderari posse, in ijs præcipue, quæ non tam *Iuris*, quam *Facti* sunt, manam nostram ijs apponere supervacaneum, & tamen in quantum præsentis nostri instituto conducunt, ea penitus præterire; inconsultum arbitramur. In hoc genere est Regalia, quam Author *Regalis Sacerdotij* tum in hoc opere, tum suâ *de Gallia vindicata dissertatione* 1. nec non Author *Responsionis ad dissertationem Patris Natalis Alexandri* tam disertè exposuit, ac examinavit, ut vix occurrat, quòd superaddi possit. Quare in hoc unice enitemur, ut Lectorem excitemus ad tantorum virorum labores enucleatiùs expendendos. Nos verò discutiendas hic suscipiemus difficultates sequentes: I. In quo statu fuerit Regalia, & quibus fundamentis nixa sub prima & secunda Regum Francorum Dyna-

stia? 2. Quis Regalia fuerit status sub tertie Dynastie Regibus Christianissimis ante, vel etiam post Concilium Lugdunense? 3. In quem statum reposita sit Regalia per Concilium Lugdunense? Quibus corollarij loco subnectetur; Cujus auctoritatis sit, super Regalia extensione ferre iudicium?

§. I.

In quo statu fuerit Regalia, & quibus nixa sit fundamentis sub prima & secunda Regum Francorum Dynastia.

Regalia, juxta modernum Gallie morem accepta, definiiri potest: *Ius Regium fruendi redditibus Ecclesie vacantis, & conferendi beneficia curam animarum non habentia, quæ ab Episcopo conferri solent, donec novus Episcopus iuramentum fidelitatis Regi præstiterit, institutumque honorum Ecclesiasticorum ab ejus Majestate acceperit, ac Regias litteras Sacramenti sui testes in Rationum Principialium Commentarios referri, sive in Camera Computatorum Regesto conferri curaverit, & mandatum ab ipsa impetraverit, quo manum Regiam temporalibus bonis injectam auferri jubeat.* Hæc descriptio explicatur ac examinatur ab Authore *Responsionis ad dissert. Natalis Alexandri De jure Regaliae art. 1. §. 1.* Vnde Author *Gallia vindicata dissert. 1. §. 1. n. 2.* ait: *jus Regaliae latè sumptæ consistit ex quatuor juribus, scilicet eligendi, investendi, beneficia vacantia conferendi, percipiendique fructus ac proventus temporales.* Cujusmodi proinde Regaliae jus in Francia prætenditur subsistere ex duplici fundamento, nempe *Custodiae*, ac *Fendi*.

FUNDAMENTVM I.

Regalia subsistens ex titulo Custodiae Ecclesiarum.

Ad hoc intentum probandum, inducitur Arnulphus Ruzzus in *tract. de jure Regaliorum* 1. p. præfat. n. 5. ita differens: *Legimus in Veteri Testamento, quòd Rex Israel electus à Domino, & mundus, deficiente Sacerdote, plerumque surgebatur ministerio Pontificis etiam ad præficiendos Ministros; ut scriptum est de Davide 1. Paralip. cap. 24. ubi David Rex quatuor Ministros præposuit. Idem de Salomone 3. Regum, cap. 1. Et de Iuda Machabæo in lib. Machab. Et est textus Isidori in Cap. Cleros. 21. dist. Unde, si hoc fiebat in Lege Antiqua, à fortiori licet in Lege Gratia, in qua Reges Francorum Christianissimi Ecclesias Cathedralis tot annuis proventus locupletarunt, & ornamentis decorarunt. Et propterea appellantur Protectores & Defensores Ecclesiarum Cathedralium, ut egregiè dicit Archidiaconus in Cap. Lellis. 63. dist. quòd Reges sunt Patroni Ecclesiarum Cathedralium. Sequitur Baldus in Cap. Quando. De iudicij.*

Quia porro in traditione rei suæ quilibet potest

M m m m

79. Adverte autem, quomodò hic Scriptor excurrat. Nam §. superiori dixerat, Curias seculares non se immiscere iudicijs Ecclesiasticis, nisi ubi usurpata fuisset iurisdicção Regia, hic ius patronatus ad laicos pertinens etiam in exemplum adducit materia appellationum ab abusu, quales ius patronatus sit aliquid profanum, ut & ipse loquitur, ad spiritualia nullatenus pertinens, de quo non possit Ecclesia sine injuria iudicium secularium sententiam ferre. Hic tamen non subsistit, ut in toto ejus tractatus decursu videre est.

80. Paraphrasi 4. negat, confundi iurisdictiones, aut Ecclesiasticam à Regia ullo modo imminui, quia appellationes ab abusu induta sunt, inquit, ut sua cuique iurisdictione salva esset. Si is fuit primæ introductionis finis, ex eventu patet, eas contrarium fortitas esse effectum; ut sæpe diximus.

Cautione infra hic & illa Hispanorum, præsertim Gallicæ & Fevretus. Ne cum condicere regni Galli, ut plerumque leges regni & lapsum eos Patres, adhiberent, quibus Hispania, & quædam nolumus est illa collata. Quæritur, qui fuerint Hispani, & in quibus ab illis non sunt...

tas
ica